

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklēsiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

IX. De Philosophis qui cùm omina scire voluissent, opinionibus lapsi sunt,
& nonnulli discrimen vitae subierunt: item de doctrina Platonis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

tate, ea quidem quæ ad agriculturam, &c A
ad domorum ac navium constructionem
utilia sunt; as videlicet ac ferrum con-
gerere, insuper haberet: ea verò quæ ad
delicias & inanem ac superfluum divi-
tiarum luxum pertinent, omni studio
consecrantur. Ac propterea in auri
argentique metallis inveniendis, longe
plus difficultatis ac laboris esse ajunt,
quam in reliquis omnibus; ut vehementi-
ssima cupiditat labor quoque vehementissimus
objiciatur. Quot insuper alia divinae
providentie operalicer enumerare: quæ in omnibus rebus quas no-
bis copiose largita est, vitam hominum
ad modestiam ceterisque virtutes mani-
festè impellit, & ab importunis cupi-
ditatibus abducit. Quarum omnium
rerum rationem investigare, majus
quiddam est, quam quod ab homine per-
fici posit. Quo enim modo veritatem
accuratè assequi valeat caduci atque infirmi
animalis intelligentia? quo pa-
cto Dei ab initio voluntatem com-
prehendere?

ένχεις ταῦταις γεωργίαιν, σικοδομίαι τε
ναῦν καὶ δεσμούν, οἷον σιδήρες καὶ χαλκόν
ταφερυπάντες, ἵνα σωματιζούσεας αἰτηταί
τημέλουν. [καὶ] τῷ πέδῳ τερψίν τε καὶ αὐθ-
σον πλάτη ταῖσισιαν ταφερούσιτο. διὸ καὶ
πάτερον τὴν Ἐχετῶν τε καὶ ἀργυρέεντα, τη-
μέζονος καμάτη τῷ ἄλλῳ αἴτητοισι.
λον φασὶν εἶναι. ὅπως τῷ σφοδρῷτε θη-
μίᾳς τὸ τε καμάτη σφοδρὸν αἴτητοισι
πόσα δ' ἄλλα τῆς θείας ταῖσισιας ἔργαι
καὶ αειθήσασθαι, οὐτὶ πάτειν οἱ αὐθούσι
ἔδωκόστοι, τὸν τῷ αὐτράπων βίον πέπον
B Φερούντι τε καὶ λας ἄλλας πάτας αρετα-
τεπομφήν εισαρρόδην, απαγκόνδηλη
ἄλαις πλεονεξίας· ὃν πάντων οὔτι γένεται
λόγον, μεῖζον ἔργον ἐστιν κατὰ αὐθεπικτή-
ς ἢ ἀντικατά αὐθεπικτής εἰσιν· εἴδη
η Φθαρτέτε καὶ αἰδενοῦς ζώα διακατέ-
αὶ τὴν εἴξιδεχῆς εἰλικρινήν Θεούβραχον
ταύοντες.

CAPUT IX.

*De Philosophia, qui cum omnia scire voleissent,
opinonibus lapsi sunt; & nonnulli disci-
men vita subierunt, item de d. Elina
Platonis.*

- 33 -

QUAMOBREM ea aggredi debemus quæ fieri possint, & quæ naturæ nostræ modum non excedant. Etenim probabilitas quæ in dialogis ac disputationibus reperitur, plerisque nostrum à veritate abducere solet. Quod quidem multis contigit Philosophis, dum in differendo, & in perversiganda rerum natura ingenium exercent. Nam quoties miraculorum magnitudo inquisitionem ipsorum longe transcendit, variis argumentandi modis veritatem involvunt. Unde fit ut contraria fientiant, & alter alterius dogmata impugnet; idque cum sapientes videbilem. Ex quo populorum gravissimi motus, & Principum acerba iustitia adversus ipsos exstiterunt, dum mores atq; instituta majorum ab illis convelli putant. Ac se penumero exitium ipsorum inde est consecutum. Socrates certe differendi scientia elatus, cum rationes quæ infirmiores erant, valentiores efficeret; & in contradicendo assidue luderer, tribulum ac civium suorum invidia interfactus est. Sed & Pythagoras qui temperantiam ac silentium conlectari se præ ceteris profitebatur,

Δ Ιοχεὶ τοῖς διωκοῖς ἐγχειρῆσακα-
τάτην ἡμετέραν φύσιν. τὸ γαρ εἰπεῖν
τῷ εὐτοῖς διαλογοῖς γνωμήμων, αἴτιοι
πλείστοις ἡμῖν δύο τοῦτον ἀλιθεαῖσθαι
πολλοῖς τῷ φιλοσόφῳ συμβέβηκεν, αἵδε
χρεῖσθαι τες λόγιες, καὶ τῶν τοῦ φύσεως τῶν
ἀξέταστων. οὔσαντος γὰρ τὸ μέγεθος τοῦ
πρεγμάτων τῆς ἀξέταστεως αὐτῷ ἀπει-
τησι, διαφέρεις ιστι μεθόδοις τὸ ἀλιθέον
κρύπτονται συμβάνειν δὲ αὐτοῖς ἐκπατέ-
ξάζειν, καὶ μάχεσθαι τοῖς αἱλόνισι δύμασι.
D Ταῦτα σοφοῖς εἴναι τοις ποιηταῖς μόνοις. οὐδὲν
σεις τε δῆμοιν, καὶ διωκενούτων καλεσ-
κείστεις, οἰσθέμεν τὸ πατεῖνον έπειτα διατί-
ρεσθεῖς καὶ αὐτῶν σκενιών ὀλεθρεούπολι-
κις παρεκπολέσθησε. Σωκράτης γάρ τον εἰ-
λεκτικὸν ἐπαρεθείς, καὶ τὰς χερουπά-
γες βελτίζεις ποιῶν, καὶ παιζόντων παρεκπα-
περει τὰς αὐτιλογικές λογιές, τοῦ
τῆς τῶν ὁμοφύλων τε καὶ πολιτῶν βοτη-
νίας αἰητεῖται εἰ μὲν ἀλλὰ καὶ Πολι-
γόρεις. Σωφροσύνην αἰσκεντος ποιηταῖς
ἐξαρετεῖς καὶ σπατηνού, καταψεύσαμεν τοὺς

τάχιστον τῷ περιφερόν πάλαι ποτε θεοῦ
 λεχθέντα, ἐπιδημήσας τῇ Αἰγύπτῳ, ως ίδια
 γεννούσιος Θεός αναπέλασθε, τοῖς Γτα-
 λυταῖς παρεγόρθουν αὐτὸς τε οὐταρέε πάν-
 τας τὸν ἀνθρώπων πεῖται. Διὸ τῷ αι-
 θίσσων ἐπιτάνοντά καὶ δειπνάυτως ἔχον-
 ται θεοὺς ἀνακύψαι, αναβλέψας τὸ Πῆτα
 μέλεσας καὶ διδάξας, πεῖται τὸν μὲν Θεὸν ὑφι-
 γματος τὸν οὐταρέε τὴν εὐσίαν· καλῶς ποιῶν
 πατέτασε ὁ τρέτων γένετερον. καὶ δύο εὐσίας
 τῷ δούμενῳ διεῖλε, μιᾶς εὐσίας τῆς ἀμφοτέρων
 τελεοῦσσι, τῆς τε εὐσίας τῷ πεντέτῳ αὐτὸς γάρ
 ἐπιοὐδηματεγος καὶ διοικητῆς τῷ σόλων, δηλο-
 νότι ὑπεραναβεβηκὼς ὁ ἥ μει ἐκεῖνον, ταῖς
 ἐκείναις παρεγένεταις εὐσίας, τὴν αἰτίαν
 τῆς τὸν πάντων συσάσσεως εἰς ἐκεῖνον ἀν-
 απέμπειν ἀν διηνείτη τὸν αἰειεῖν λόγον, ὁ
 τὸν πάντων Πημέλειαν ποιεύμενος, πε-
 ούμενος τε αὐτῶν Θεὸς λόγος, καλανοσμή-
 σατα πάντας ὁ ἥ λόγος αὐτὸς Θεὸς αὐτόν, αὐ-
 τοτοῦ χάριν καὶ Θεός παῖς ποιον γάρ αὐτὸς ὄντος
 αὐτῷ φεύγεις τῷ τοι περιπογείαν
 τε παῖδες, ὅπερ τὰ μέγιστα ἔχαμαστανοί;
 οὐ γάρ τὸν πάντων πατήρ, καὶ τὸ ιδία λόγος
 διαιτῶς αὐτοπτή νομίζοιτο. μέχρι μὲν διη-
 τετε, Πλάτων σώφρον λέγειν τοις ἐξηγούσιοις
 θεοῖς τὸν πατέρα τοῖς ἀλογοτοῖς τὸν αὐτρω-
 ποῖς μὲν τοι περένοιαν τῷ ὑψίτῳ Θεῷ
 μηδοφόρων. τὰς δὲ εἰκόνας αὐτῶν αὐτρω-
 ποῖς τε καὶ ἐτέρων ζώων τύποις μελαμο-
 φερόμενοις, σεβόντων. συμβέβηκε ὁ μεγίστην ί-
 ια μεγάλα τὸ ἐπάντας αἴγιαν φύσιν τε καὶ πα-
 σίδεαν, τοιοῖς δὲ ιστι μεμηγμένην πλαισιαστι,
 ἀκαθάρτως τε καὶ μη σιλικευόσεις ἔχειν. δοκεῖ
 μοι δὲ ὁ αὐτὸς ἐπλαμένανόμενος τοις
 πατέταις εἰς δύο εἰδήν τοντῶν τε καὶ αἰετῶν,
 τὸ συγκέμενον ἐπι σώματος ἀρμογῆς, μη τὸ
 μένον καταληπτον, τὸ δέ σόξη μετ' αἰετήσεως
 δοξασόν ἀετετό μὲν τῷ ἄγνωτον πνεύματος
 μετέχον, ἀτε δὲ δούγχυτον καὶ αὐλον,

C

A mendacii convictus est. Quæ enim ipse
 olim prædicta à Prophetis accepérat
 dum in Ægypto versaretur, et tanquam
 sibi privatim à Deo patefacta, Italis præ-
 dixit. Plato deniq; qui reliquos omnes
 morum lenitate superavit, & qui homi-
 num mentes à sensibus ad res intelligi-
 biles eodemque semper in statu perma-
 nentes primus abduxit, & ad sublimia
 oculos attollere assuefecit: primum
 quidem Deum supra omnem substantiam
 esse docuit, recte omnino. Huic
 alterum subiecit, & duas substantias nu-
 mero distinxit: cum una sit utriusque
 perfectio, & secundi Dei substantia ex
 primo proficiscatur Deo. Hic enim
 Opifex est & Moderator universorum;
 ac proinde omnia transcendent. Ille ve-
 rò qui secundus ab eo est, mandatis ejus
 inserviens, omnium rerum constitutio-
 nem ad eum tanquam ad causam refert.
 Itaque juxta accuratissimam philo-
 sphandi rationem, unus fuerit qui o-
 mnium rerum curam gerit; & qui uni-
 versis consulit: Deus scilicet sermo, à
 quo exornata sunt cuncta. Qui cum ve-
 rè sit Deus, idem etiam est Filius Dei.
 Quod enim aliud nomen præter Filiū
 appellationem ei quispiam imponens,
 non simul summo scelere se se obstrin-
 xerit? Quippe ille qui est omnium pa-
 ter, meritò etiam sermonis sui Pater
 existimatur. Et hactenus quidem Plato
 recte sensit. Verum in his quæ sequun-
 tur, multum à vero aberrans deprehen-
 ditur; dum & plures inducit Deos; &
 diversas singulis formas attribuit. Quod
 quidem majoris adhuc erroris anam
 præbuit imperitis hominibus, qui ipsam
 quidem summi Dei providentiam ne-
 quaquam considerant: imagines ve-
 rò ad hominum & animalium quorum-
 dam similitudinem à leipsis fictas ve-
 nerantur. Atque ita contigit, ut ex-
 cellens ingenium, atque doctrina
 summi omnium laude dignissima, hu-
 juimodi erroribus permista atque in-
 voluta, minus pura sinceraque esset.
 Idem potro mihi videtur scipium re-
 prehendens, sermonem illum corri-
 gere; dum disertè affirmat, animum
 ratione prædictum, Dei Spitem esse.
 Cuncta enim in duo genera distribuit;
 intelligibile scilicet ac sensibile: quo-
 rum illud simplex atq; incompositum;
 hoc est corporum compage conflatum
 est. Et illud quidem intellectu percipi-
 tur; hoc vero opinione cum sensu con-
 juncta comprehenditur. Itaq; illud di-
 Ddd d

vini Spiritus particeps, utpote ab omni concretione & materia segregatum, exterum est vitamque obtinet sempiternam. Illud vero quod sensibile est, cum eadem omnino ratione dissolvatur qua fuerat ante compactum, expers est sempiternae vitae. Sunt vero prosus admiratione digna, quæ idem postea docet; eos qui recte vixerint, id est animos bonorum ac sanctorum virorum, simul atque ex corpore discesserint, in pulcherrimis cæli regionibus consecrari. Quæ quidem non solum admiratione digna, sed etiam utilia sunt imprimitis. Quis enim ejus sermonibus fidem adlibens & hujusmodi felicitatem exspectans, vitam non optimè institutus; & justitiam quidem ac temperantiam non consequetur; improbitatem vero averteret. Consequenter etiam his subjunxit, improborum hominum animos Acherontis ac Pyriphlegetontis fluctibus jaçtatos, vel ut fracte navis reliquias hac & illac ferri-

A αἰώνιον τε εἶναι, καὶ τὴν αἰδίον ζωὴν τὸ δὲ αἰσθητὸν, πάντη διαλύμανεν καὶ σωμένη λόγον, ἀμοιρούντας τοῖς αὐτοῖς Σωματιδεῖς καὶ εἰ τοῖς ἔξην διδάσκεταις μὲν εἴς Βιώσαντας, Ψυχὰς δικαίους σώματα ἀναχωρησιν εἰποῦσιν τοῖς κακίστους εργαζομένοις (τέτοιοι εἰς μόνον θεοὺς) ἀλλὰ καὶ βιωφελεῖς τοῖς γόνοις τοῖς αὐτοῖς, καὶ τὴν ἐνίσχιαν ταῦτα περικυπταῖς, τὸν δέεισον βίον, δικαιοσύνην φροσύνην ἀσκήσει, τὴν δὲ κακίαν διπεριεργεῖσθαι τοῖς τέλοις ἐπίνεκε, ταῦτα πονηρῶν Ψυχὰς, Αχέρεντότες καὶ Πυρογέθεον ὥρμαντι, ναναγιῶν τερποφύμενας πλανᾶσθαι.

CAPUT X.

De iis qui non solum sacra Scriptura, sed etiam Philosophorum dogmata reprobant: & quod vel in omnibus siue Poëtis adhibenda est, vel in nullo.

Sunt tamen nonnulli adeo mente capti atque corrupti, ut cum hæc legerint, nec current, nec timore solo percellantur: sed perinde ac si fabulas quasdam audirent, spernant ac derideant. Ac sermonis quidem ornatum & ubertatem laudibus prolequantur: dogmatum vero averulant severitatem. Idem tamen Poëtarum fabulis fidem habent, & omnem Græciam atque Barbariam vanis fictisque sermonibus replent. Nam Poëtae quidem ajunt, homines quosdam Deorum filios, post mortem animas judicare; eisque quasi inspectores ac censores apud inferos constituant; judicia eorum ac severitatem celebrantes. Idem vero Poëtae, Deorum pugnas, & quædam inter eos bellii jura commemorant. Fata quoque eorundem canunt. Et alios quidem natura acerbos; alios vero ab omnirerum humanarum cura alienos esse: quosdam etiam ex illis morosos affirmant. Quinetiam Deos inducunt filiorum suorum cædem lamentantes; quippe qui non solum extraneis, sed ne suis quidem suppetias ferre possint. Sed & humanis perturbationibus obnoxios eosdem fingunt, dum prælia eorum & vulnera; gaudia item ac gemitus narrant.

ΚΕΦ. I.

Περὶ τῆς μόνης ταῦτα γραφειας θεοῦ μετὰ τοῦ διαβόλου των γενετῶν διατάσσεται, καὶ πάντα πειρατεῖα ποιεῖται, καὶ πάντα αποκείται.

Eἰσὶ μέν τοι γέ τινες Πᾶντα τοστα ποιεῖται οὐαὶ βεβλαμμένοι, ὡς δὲ ὅταν τοῖς ἐντυχάνωσι, μήτ' Ἐπιστρέψαντες δεδοκίνεται. καὶ αἱ φρεγεῖν δὲ καὶ ἐγένεται, καὶ πεπλασμένων πνοῦ μύθων αἰγάλεων μὲν ποιεῖται τῆς ἐντατίας, ἐγκυμονοῦ τὸ δέ σερρὸν τε δόγματα διπορέφει, καὶ τοις τε πιεύσοις ποιεῖται. καὶ πάσα τοῦ Ελλάδα, πάσαν τὸ Βαρβαρεῖν, ἐώδειτο ψευδέστι οὐμαῖς διαβοῶσιν. οἵ γε τοι ποταὶ, παῖδες Θεῶν αὐτρώποι μὲν πολυτὴν φασὶ κείνειν τὰς Ψυχὰς, καὶ τοὺς καὶ δικαιωτήεια ὑμνοῦτες, καὶ τοὺς καὶ μενονέποτες ἐφισάντες οἱ δὲ αὐτοὶ ποταὶ, μάχας διαιρόντες, καὶ πολεμικές τοι ἔξαγεται τονόμες. εἰμαρμένας τε αὐτοὶ διαφημίζοντες τὰς μὲν πνας φύσει παρατάσσεται τῶν τῶν αὐτρώπων Ἐπιμελεῖας αἴτιοι τοῖς. τὰς δέ τινας δυχεῖτες διπορεῖται σάγγοι δὲ καὶ σδυρχμένες τὰς τρία ποταὶ παιδῶν σφαγαῖς. ὡς μὴ διωτεῖσθαι τοὺς ὄπων αἰλοτεῖοις, αἰλλὰ μὴ δὲ τοῖς φατοῖς ἐπαρκεῖν αὐτρωποποιεῖς τὸν πάγαν ποταῖς. ποτέμεν καὶ τρέψεις, καὶ